

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна практика з географії (1 курс)

галузь знань: 10 Природничі науки

спеціальність: 106 Географія

освітньо-професійна програма: Географія

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії

Протокол №8 від 27 лютого 2020 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Навчальна практика з географії (1 курс)
Викладач	Корнус Анатолій Олександрович Сюткін Сергій Іванович Бова Олександр Васильович
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry
E-mail:	geograph@sspu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	
Консультації	Періодично згідно графіку консультацій протягом навчальної практики; групові або одноосібні. Також можливі он-лайн консультації через інтернет ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.

Анотація до дисципліни

Навчальна практика з географії на першому курсі завершує вивчення навчальних дисциплін «Картографія з основами топографії», «Метеорологія та кліматологія», а також першої частини курсу «Геологія». Під час навчальної практики студенти розширюють і закріплюють знання, отримані під час теоретичного навчання. Завдання, що вирішуються під час навчальної практики, дають можливість аналізу і синтезу отриманої в аудиторіях інформації, її застосування у практичній площині. Студенти не тільки оволодівають методикою проведення польових геологічних досліджень, метеорологічних спостережень та топографічних зйомок місцевості, але й вчаться грамотному та охайному веденню документації і звітних матеріалів. Здійснюючи захист звіту з навчальної практики, студенти обґрунтовують власні висновки, демонструють відповідальність за виконану роботу.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: закріпити теоретичні знання, отримані студентами під час навчання, набути та вдосконалити практичні навички й уміння з вказаних навчальних дисциплін, оволодіти сучасними методами польових досліджень та навчити студентів користуватися ними у польових умовах.

Завдання польової практики:

- закріплення теоретичних знань, отриманих студентами під час лекційних, лабораторних, практичних занять з нормативних географічних дисциплін;

- оволодіння методикою користування спеціальними приладами і спорядженням та їх правильного застосовування при різних видах географічних досліджень;

- сформувати вміння самостійно вести візуальні та інструментальні спостереження, виконувати польові вимірювання, вести записи у польовому журналі;

- сформувати у студентів навички проведення науково-обґрунтованої камеральної обробки емпіричних результатів;
- сформувати навички складення звіту про проходження навчальної практики;
- сформувати навички самостійної роботи студентів при польових географічних дослідженнях;
- підвищити рівень теоретичної та практичної підготовки студентів-географів.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік вступу	2019
Освітній ступінь	бакалавр
Курс навчання	1
Семестр	2
Формат курсу	очний
Обов'язкова /вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів/годин	4,5/135
Кількість розділів	3
Форма контролю	залік

Результати навчання

Знання	ПРЗ 1 ПРЗ 2 ПРЗ 3 ПРЗ 5 ПРЗ 6 ПРЗ 7	<p>ПРЗ 1. називає і використовує теорії, парадигми, концепції та принципи географічної науки, світоглядних та суміжних наук;</p> <p>ПРЗ 2. демонструє знання державної та іноземної мов;</p> <p>ПРЗ 3. демонструє знання та розуміння на базовому рівні можливостей використання апаратної і програмної складових інформаційної системи, ГІС-технологій в географічних науках;</p> <p>ПРЗ 5. визначає основні форми і види продуктивних сил, розуміє їх поділ, аналізує природно-ресурсний та інші види господарського потенціалу території;</p> <p>ПРЗ 6. виявляє і пояснює принципи й методи організації господарської діяльності людини, а також рекреаційного та регіонального розвитку території;</p> <p>ПРЗ 7. називає та відтворює основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів з проблем взаємодії природи і суспільства на глобальному та регіональному рівнях.</p>
Уміння	ПРУ 1 ПРУ 2 ПРУ 4 ПРУ 7 ПРУ 8 ПРУ 9	<p>ПРУ 1. застосовує моделі, методи і дані природничих і суспільних наук, інформаційних технологій тощо при вивченні формування і розвитку об'єктів і процесів географічної оболонки;</p> <p>ПРУ 2. використовує польові та лабораторні методи для аналізу природно- і суспільно-географічних об'єктів і систем;</p> <p>ПРУ 4. аналізує склад і будову природних та соціально-економічних географічних об'єктів і регіональних систем на різних просторово-часових рівнях;</p> <p>ПРУ 7. адекватно оцінює свої знання і застосовує їх в різних професійних ситуаціях, аргументовано відстоює свої погляди у розв'язанні професійних завдань;</p> <p>ПРУ 8. демонструє володіння комунікативною компетентністю з</p>

		української та іноземної мови, оперує базовими категоріями та поняттями своєї спеціальності; ПРУ 9. виявляє проблемні ситуації і пропонує шляхи їх розв'язання.
Комунікація:	ПРК 2 ПРК 3	ПРК 2. проявляє професійну толерантність до виявлення альтернативних принципів; ПРК 3. застосовує навички продуктивного спілкування з колегами.
Автономія і відповідальність	ПРА 1 ПРА 2	ПРА 1. уміє вчитися упродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетентності. ПРА 2. уміє діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна практика з географіє є обов'язковою складовою освітньо-професійної програми спеціальності 106 Географія. Базою проведення навчальної практики з географії є природно-територіальні комплекси міста Сум та його околиці; геологічні об'єкти Сумської області (природні та штучні геологічні відслонення); топографо-геодезичний полігон в безпосередній близькості від корпусів СумДПУ імені А.С. Макаренка (долина р. Стрілка); с. Стрілкове Генічеського району Херсонської області.

Навчальна практика з географії проводиться з відривом від навчання протягом травня-червня у 2 семестрі та складається з 3-х блоків: топографічного, геологічного і метеорологічного. Кожен блок складається із підготовчого, польового і камерального етапів.

Підготовчий етап включає ознайомлення з програмою практики, напрямками досліджень, маршрутами, правилами експлуатації приладів, методикою польових досліджень, вимогами до звіту. На цьому етапі відбувається повторення та закріплення теоретичної бази, необхідної для проходження польової практики, отримання обладнання, інструктаж з техніки безпеки.

Польовий етап включає безпосередню роботу на ділянках, проведення вимірювань і створення планів, проведення екскурсій на ключові природні ділянки, спостереження на навчальних метеорологічних постах тощо. У залежності від мети та завдань кожного блоку навчальної практики з географії проводяться певні географічні дослідження.

Камеральний етап. Після закінчення польового етапу студенти за даними польових щоденників (журналів спостережень) складають та оформляють звіт з навчальної практики.

Навчальна практика з географії на I курсі складається із 4-х розділів:

1. топографо-геодезичного (45 год.)
2. метеорологічного (45 год.)
3. геологічного (45 год.)

Під час проходження навчальної практики з географії застосовуються наступні *методи навчання*:

- аналізу літературних джерел, у т.ч. картографічних матеріалів;
- навчальних екскурсій;
- метод спостереження, у т.ч. стаціонарних спостережень;

- польових досліджень;
- картографічного моделювання.

Політика дисципліни

При проходженні навчальної практики студенти орієнтуються на [Положення про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка](#), [Положення про практики у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка](#) та робочу програму навчальної практики.

Організацію та проведення навчальної практики з географії здійснюють викладачі кафедри – професори, доценти, старші викладачі. Керівники практики призначаються під час планування річного навантаження викладачів кафедри.

Заняття навчальної практики прирівнюються до змісту аудиторних лабораторних занять – тільки в польових природних умовах. Лабораторний принцип проведення польової навчальної практики ґрунтується на виключно дослідницькому характері польових занять. Тому на кожного керівника практики не може бути заплановано більше однієї підгрупи студентів у один і той же час. По завершенні практики її керівник приймає звіт про виконання усіх передбачених практикою завдань і виставляє залік кожному студенту.

Навчальна практика з географії повинна проводитись у світлову частину дня, обсягом не менше 6 академічних годин. В цей об'єм часу включені: переміщення до об'єкту польових досліджень, робота на об'єкті та повернення з об'єкту практики. При проведенні метеорологічних спостережень можливе більш тривале перебування студентів на місцевості у певний день, без перевищення загальної кількості годин, відведених на цей вид практики.

До обов'язків студентів належать:

- прослухати інструктаж та засвідчити у спеціальному журналі кафедри знання правил техніки безпеки при проходженні польових занять (незалежно від того, як вони проводяться – стаціонарно чи експедиційно);
- відвідувати екскурсії, польові виходи та інші форми навчальної роботи, що передбачені програмою практики;
- виконувати усі передбачені програмою практики завдання;
- дотримуватись правил техніки безпеки;
- дотримуватись загальних організаційних вимог і дисципліни при проходженні практики;
- вести щоденник практики, створювати плани місцевості та інші види документації, визначені керівником практики, брати участь у підготовці і захисті звіту про її проходження.
- отримати залік за підсумками проходження навчальної практики.

Академічна доброчесність

Очікується, що звіти студентів будуть їх оригінальними міркуваннями. Втручання в роботу інших студентів під час проходження навчальної

практики становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання звіт, підготовлений іншими особами. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Система оцінювання та вимоги

Підсумки навчальної практики з географії підводяться керівниками практики. Документом, що свідчить про проходження навчальної практики студентом є звіт, який повинен бути оформлений належним чином: Вступ. Тут описується мета та завдання практики в цілому, місце та термін її проведення. Основна частина, де подається методика проведення досліджень, описується район дослідження, результати польових досліджень і спостережень за основними розділами практики. Висновки, де студенти вказують те, чому навчилися під час практики, а також роблять свої пропозиції щодо покращення організації польової практики. Додатки. До звіту за необхідності додаються польові щоденники (журнали спостережень), як свідчення безпосередньої участі в польовій практиці; фотографії об'єктів місцевості, де відбувалися практичні заняття, чи етапів проходження практики; схеми та карти, що не увійшли до тексту звіту, але можуть підкріпити його матеріал.

Нормами оцінювання роботи студентів під час проходження практики слугує шкала ECTS, згідно з якою робота студента оцінюється за наступними критеріями (у %):

№ з/п	Вид діяльності	% від кількості балів відведеної на кожен блок
1.	Володіння методикою польових географічних досліджень	0-20
2.	Ведення щоденника та обробка зібраних даних	0-20
3.	Інтерпретація отриманих даних, оформлення звіту	0-20
4.	Захист основних положень звіту та оцінювання знань, отриманих під час проходження навчальної практики (усне складання або тестовий контроль)	0-40

Розподіл балів між основними розділами навчальної практики з географії

топографо-геодезичний	метеорологічний	геологічний	Сума балів
24...40	18...30	18...30	60...100

Практика не може бути зарахованою, якщо з будь якого її розділу (блоку) студент не набрав мінімально необхідної кількості балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна:

1. Байрак Г. Методи геоморфологічних досліджень : навч. посібник / Галина Байрак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 292 с.
2. Методологія наукових досліджень у ґрунтознавстві. Методичні вказівки / Укл. Тихоненко Д.Г., Новосад К.Б., Гавва Д.В., Рєзнік С.В. – Харків, 2017. – 26 с.
3. Корнус А. О. Навчальна практика з географічних дисциплін : навч.-метод. посіб. / А. О. Корнус, О. Г. Корнус, С. І. Сюткін, О. С. Данильченко; за загальною ред. А. О. Корнуса. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 100 с.
4. Купач Т.Г., Дем'яненко С.О. Польові природничо-географічні дослідження територій: навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки «географія» та «освіта». – К., 2017. – 80 с.
5. Польова навчальна топографічна практика: навчально-методичний посібник / І.О. Підлісецька, М.А. Молочко; За ред. А.М. Молочка. – Київ: Видавництво «Альфа-ПК», 2020. – 42 с.
6. Навчальна туристична топографо-красознавча практика (навчально-методичний посібник для студентів спеціальності туризм Київського національного університету імені Тараса Шевченка) / Полякова Н.О. – К.: Фітосоціоцентр, 2017.– 32 с.

Додаткова:

1. Методичні вказівки для проходження навчальної та виробничої практики (для студентів денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.080101 – Геодезія, картографія та землеустрій) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; укладачі С. А. Отечко, К. А. Мамонов, Т. В. Анопрієнко. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 26 с.

2. Білецький М. І. Методичні рекомендації до проходження економіко-географічного розділу навчальної комплексної фізико-економіко-географічної практики студентів географічного факультету : навч. посібник / М. І. Білецький, І. В. Ванда, Л. І. Котик. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 62 с.

Інформаційні ресурси:

1. Український гідрометеорологічний центр: Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://meteo.gov.ua/>
2. Туристичні маршрути: Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://guide.karpaty.ua/ru/categories/marshruty>
3. Марковані маршрути – <https://www.karpaty.info/ua/info/useful/routes/>
4. Департамент захисту довкілля та енергетики Сумської обласної державної адміністрації: Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pek.sm.gov.ua/index.php/uk/>
5. Офіційний веб-сайт Урядовий портал [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>